

Prof. dr. hab. Jerzy Osiatyński*

Quo vadis euro Unio: perspektywa ekonomii post-keynesowskiej**

Streszczenie artykułu, który zostanie opublikowany w *Ekonomiście* nr 3/2016

Strategia działań podjętych przez Europejski Bank Centralny, Komisję Europejską i Międzynarodowy Fundusz Walutowy po wybuchu globalnego kryzysu, który rozpoczął się w latach 2007-08 i obok Stanów Zjednoczonych szczególnie dotknął kraje obszaru euro, ma na celu stworzenie nowych, trwałych fundamentów wzrostu krajów członkowskich strefy euro i Unii Europejskiej ogółem, przy pełnym zatrudnieniu i dynamice produkcji odpowiadającej produktowi potencjalnemu. U podstaw tej strategii leży doktryna ekonomii neoliberalnej, raczej w jej „miękkim” niż „twardym” wariacie, wspierana zaleceniami neoliberalnej Nowej Syntezy Ekonomicznej. Czy strategia ta jest w stanie osiągnąć zamierzone cele i sprostać dzisiejszym wyzwaniom strefy euro i Unii Europejskiej?

Po wprowadzeniu artykuł otwiera przegląd alternatywnych interpretacji źródeł kryzysu i rekomendacji wysuwanych przez ekonomię neoliberalną. W kolejnej części przedstawiono interpretację źródeł kryzysu oraz podstawowych sprzeczności obiegu inwestycji, oszczędności i kapitału w gospodarce rynkowej w ujęciu tradycji ekonomii Kaleckiego i Keynesa określanej jako kierunek ekonomii post-keynesowskiej (lub „strukturalnej”). Odrzucając niestabilne strategie opierania rozwoju już to na rosnącym zadłużeniu gospodarstw domowych, już to na wewnętrznej deflacji, wskazuję na konieczność aktywnego wspomaganie popytu sektora prywatnego wydatkami publicznymi finansowanymi przez wzrost długu publicznego – jednak przy konieczności utrzymania w ryzach relacji deficytu i długu do PKB, ale i kontroli nad rynkami finansowymi i obrotami spekulacyjnymi na tych rynkach. Drugim ważnym filarem przywrócenia wzrostu odpowiadającego potencjalnemu jest powrót do jego „partycypacyjnego” charakteru i odwrócenie narastających od lat tendencji do polaryzacji rozkładu dochodów gospodarstw domowych na rzecz ich górnego decyla i na niekorzyść decyli średnich i dolnych. W części 3 przedstawiam krytyczną ocenę

* Instytut Nauk Ekonomicznych PAN

** Jest to rozwinięta wersja wykładu przedstawionego podczas konferencji Wydziału Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Narodowego Banku Polskiego, „Strategie gospodarcze i społeczne Unii Europejskiej”, Warszawa, 28-29 września 2015 r.

rekomendacji ekonomii neoliberalnej z punktu widzenia ekonomii post-keynesowskiej. Pokazuję, że strategia neoliberalna nie tylko nie spełni pokładanych w niej nadziei, ale utrwali na lata tendencje stagnacyjne. W efekcie, jakkolwiek nowa architektura instytucjonalna UE i strefy euro, w połączeniu z recesyjnym dostosowaniem rozmiarów produkcji i zatrudnienia do rozmiarów efektywnego popytu, pozwolą ostatecznie ustabilizować gospodarkę, ale dokona się to przy stosunkowo wysokich stopach bezrobocia i niewykorzystania potencjału produkcyjnego oraz przy niskiej dynamice rozwoju tych krajów. To z kolei pozbawi strefę euro i Unię Europejską siły przeciągania i impetu integracyjnego. Przeciwnie będzie działać odśrodkowo, zagrażając ich integralności. Jak wskazano w ostatniej części artykułu, dopiero rozwój oparty na rekomendacjach ekonomii post-Kalecki i post-Keynes pozwoli odzyskać strefie euro utraconą dynamikę gospodarczą przy wysokim zatrudnieniu, a dzięki temu jej integracyjną atrakcyjność i wewnętrzną spójność gospodarczą i polityczną.